

Zaaknummer: 170744

Vragen van het Statenlid C.L.M. van den Berge van de SGP-Statenfractie (SGP)
ingevolge artikel 44 reglement van orde.

AANHANGSEL

tot de notulen van de provinciale staten van Zeeland 2022 nummer 302.

Vragen ingevolge artikel 44 van het reglement van orde inzake restauratie zeeuwse kerken:

(ingekomen: 8 juli 2022)

Vragen aan gedeputeerde staten		Antwoorden van gedeputeerde staten	
1.	Heeft de Provincie Zeeland al contact opgenomen met de gemeente Veere en zo ja, wat is daarvan de uitkomst?	1.	Ja, wij hebben contact opgenomen met de gemeente Veere en we hebben gezamenlijk de conclusie getrokken dat de beweringen in de media berusten op onwaarheden. De metselaarstekens zijn allemaal nog aanwezig op de kerken. Er is dus geen sprake van onherstelbare schade aan diverse (dorps)kerken op Walcheren door restauratiewerkzaamheden. De heer Dreessen heeft inmiddels via Social Media bekend gemaakt excuses te maken voor zijn te snelle conclusie. Overigens geeft de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed het volgende aan: <i>De metselaarstekens worden vervaardigd met zogenaamde " misbaksels" en/of opzettelijk geglazuurde stenen. Misbaksels zijn (te warm) gebakken bakstenen met in de Zeeuwse variant een te hoog zoutgehalte in de Zeeuwse klei, opzettelijk glazuren gebeurde door het stoken met zouthouden veen. Door dit te hoge zoutgehalte bij een hoge temperatuur ontstaat een zogenaamde "glaslaag" op de stenen. Het natuurlijke verouderingsproces maakt dat deze stenen door de jaren heen lichter van kleur worden, en daarmee mogelijk minder zichtbaar ten opzichte van naastgelegen (mogelijk wat vervuilde) stenen. Daarnaast kan de harde toplaag (het glazuur) in combinatie met vocht wat wordt aangetrokken door het zout in de steen een te hoge druk opbouwen in de steen waardoor de toplaag er af springt.</i>
2.	Welke voorwaarden worden gesteld aan de aannemers die dergelijke renovatie- en restauratiewerkzaamheden uitvoeren?	2.	In het algemeen subsidiebesluit (ASB 2013) wordt gevraagd om uitvoering door een deskundig restauratiebedrijf. Daar wordt onder verstaan in artikel 5.1: <i>"een bedrijf dat de restauratiewerkzaamheden uitvoert volgens de in de beroepsgroep geldende kwaliteitsrichtlijnen en normen, voor zover deze zijn vastgesteld door het College van Deskundigen Restauratiekwaliteit van de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg."</i>

Vragen aan gedeputeerde staten	Antwoorden van gedeputeerde staten
<p>3. Bevatten deze voorwaarden ook een eis dat de zogenaamde metselaarstekens behouden dienen te blijven bij dergelijke renovatie- en restauratiewerkzaamheden?</p>	<p>3. Bij restauraties aan rijksmonumenten is het uitgangspunt sober en doelmatig restaureren. Voor het onderhouden en restaureren van monumenten zijn specifieke kennis en vaardigheden nodig. Het is belangrijk dat er zo veel mogelijk historische kenmerken en materialen worden behouden. De restauratieaanvragen die binnen komen bij de provincie Zeeland worden beoordeeld door de provincie, de RCE en Erfgoed Zeeland. Tijdens een restauratie wordt toezicht gehouden door dezelfde partijen. Bij restauraties zijn de ERM (stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg) - uitvoeringsrichtlijnen van toepassing. Deze richtlijnen bevatten de technische afspraken, de juridische aspecten en de procedurele aspecten van het werken aan monumenten. De uitvoeringsrichtlijnen beschrijven hoe een bepaald deel van het werk aan een monument het beste uitgevoerd kan worden; met de uitvoeringstechnieken en methoden die historisch verantwoord zijn en tegelijk aansluiten op moderne techniek. Zij houden rekening met de wettelijke eisen en de wensen op het gebied van comfort en duurzaamheid. De uitvoeringsrichtlijnen bevatten ook de technische specificaties van materialen, gebruik van producten, verbindingen etc. In de richtlijn voor historisch metselwerk is ook aandacht voor deze zogenaamde metseltekens.</p>
<p>4. Wat gaat de Provincie Zeeland doen om te voorkomen dat dergelijke situaties zich opnieuw kunnen voordoen bij renovatie- en restauratiewerkzaamheden aan kerken die nog gerestaureerd moeten worden?</p>	<p>4. De provincie Zeeland zet het huidige beleid met de huidige voorwaarden voort.</p>
<p>5. Hoe worden vanuit de Provincie Zeeland afspraken gemaakt met de Zeeuwse gemeenten om het verdwijnen van metselaarstekens te voorkomen?</p>	<p>5. De huidige afspraken met gemeenten blijven gelden, zie vraag 1,2 en 3.</p>

MIDDELBURG, 19 juli 2022

Namens fractie: sgp

Gedeputeerde Staten

C.L.M.(Kees) van den Berghe

Drs. J.M.M. Polman

A.W. Smit